

Становище

От: доц. д-р Александър Петров Ганчев, преподавател в катедра „Финанси и кредит“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Относно: дисертационен труд на тема „Криптовалути – пазарни тенденции и регулаторни предизвикателства“

Автор: докторант Мария Здравкова Янева с докторантски номер D010217188 от катедра „Финанси и кредит“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Докторска програма: „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

Научен ръководител: проф. д-р Теодора Димитрова

Цел на изготвяне на становището: даване на оценка за качествата на дисертационния труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“

Основание за изготвяне на становището: заповед 1086 от 4 декември 2020 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Дата на изготвяне на становището: 20 януари 2021 година

I. Преценка за изпълнение на формалните, структурните и техническите критерии съгласно чл. 27 ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България

Представената за оценка научна разработка има общ обем от 258 страници. Тя е изготвена при спазване на стандартната формално-техническа и структурна рамка на едно дисертационно изследване и включва: заглавна страница; съдържание; въведение; три глави основен текст; заключение; библиография; приложения; справка за научните и научно-приложни приноси; списък на публикациите на автора по темата на дисертационния труд и декларация за оригиналност и достоверност. В разработката са включени 13 фигури и 6 таблици. Посочената библиография включва 198 източника. Всичко посочено води до заключението, че от гледна точка на чл. 27 ал. 2 на Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, разработката отговаря на формалните критерии, за да бъде определена като дисертационен труд.

II. Преценка за научните и научно-приложни качества на дисертационния труд съгласно чл. 27 ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България

2.1. Преценка за актуалността, обекта, предмета, целта, задачите, тезата и съдържанието

Темата за криптовалутите и инвестициите в тях изключително много нашумя през последните няколко години. До голяма степен това се дължи на заявката криптовалутите да изместят традиционните пари като средство за размяна и изразяване на стойност, но и на засиления инвестиционен интерес към тях. Поради тази причина темата на дисертационния труд на докторант Мария Здравкова Янева може да бъде определена като актуална.

Обект на изследване в дисертационния труд са криптовалутите като иновативен финансов инструмент за разплащане между икономическите субекти на национално и наднационално ниво, а негов предмет са механизмите за приложение и регулаторните предизвикателства при използването на криптовалутите като алтернативни пари. Целта на разработката е изследване на мястото и ролята на криптовалутите в съвременната икономика и перспективите за тяхното развитие. За изпълнението на целта са формулирани пет задачи. На тази основа тезата на дисертационния труд е: „Възникването и развитието на криптовалутите се обосновава от осъзнатата обществена потребност за дигитализация на паричната система и минимизиране ролята на финансовите посредници, респективно плащанията по извършваните от тях транзакционни услуги. Като иновативен финансов инструмент криптовалутите поставят предизвикателства пред развитието на паричния пазар, обществените нагласи на икономическите субекти и институционалното регулиране на финансовите процеси, свързани с тях.

Съдържанието на дисертационния труд е структурирано във въведение, три основни глави и заключение. Въведението на разработката представя изследвания в нея проблем. В него се поставят основните научни реквизити на дисертационния труд – обект, предмет, теза, цели, задачи. Първата глава на оценяваната разработка е посветена на разглеждането на произхода и развитието на криптовалутите. Във втората глава на разработката се представят пазарни тенденции в приложимостта на криптовалутите. Третата глава на изследването съдържа анализ на регулаторните предизвикателства и перспективи за развитие пред криптовалутите. В заключението се излагат още размисли на докторантката по отношение на криптовалутите. На този фон може да се заключи, че представената за оценяване разработка на докторант Мария Здравкова Янева притежава характеристики на изследване по важен, актуален и интересен финансов проблем.

2.2. Научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд

Докторант Мария Здравкова Янева посочва четири приноса в своя дисертационен труд, както следва:

Първо. Въз основа на литературен обзор е представена авторова дефиниция на понятието криптовалута като финансов инструмент, както и са формулирани правила за търговия с криптовалута, обвързани с психологическата нагласа и инвестиционните намерения на икономическите субекти.

Второ. Въз основа на сравнителен анализ на пазарното представяне на водещи криптовалути са открити специфичните им предимства и недостатъци, както и основни тенденции, свързани с приложимостта им в световен мащаб, посредством блокчейн технологии и популярни виртуални платформи.

Трето. Въз основа на емпирично изследване, реализирано чрез анкетно проучване са изведени основни фактори, оказващи въздействие върху обществените нагласи и приложимостта на криптовалутите като алтернатива на фиатните пари.

Четвърто. Въз основа на критериален анализ на нормативната регламентация и политиките на централните банки по отношение на криптовалутите, са очертани тенденциите в световен мащаб, като същевременно са открити перспективи за бъдещото развитие на финансовата система с участието на блокчейн технологиите.

Броят на посочените приноси е достатъчен за подобен род дисертационна разработка.

2.3. Недостатъци на дисертационния труд

Представената за рецензиране дисертационна разработка притежава някои недостатъци от техническо и научно естество, които могат да бъдат формулирани, както следва:

Първо. Въведението е неправилно структурирано. Неговата част, която трябва да е обосновка на актуалността на дисертационната тема трябва да започва, а не да завършва въведението. Също така в нея трябва да са посочени конкретните причини, поради които изследването е актуално. Само по себе си то е актуално, но това не става ясно от въведението на разработката.

Второ. Първата част на тезата на изследването се покрива относително слабо със съдържанието на разработката. Тоест първата част на тезата е излишна.

Трето. Липсва анализ на пазарните тенденции в областта на криптовалути. Няма коментар на динамика на котировки и изтъргувани обеми по различни криптовалути. Тоест налице е известно разминаване между тема и съдържание на разработката, което намалява значимостта на втория приносен момент на дисертацията.

Четвърто. Анализът на анкетното проучване в глава втора е непълен и не засяга проучваните въпроси в дълбочина. Налице е само посочване на резултати и стойности без да е направен важен коментар, от който могат да следват много сериозни приноси моменти в дисертационния труд. Със сигурност такива могат да бъдат формулирани на база анализ на корелационните връзки между различните отговори в анкетното проучване, какъвто не е направен. Посоченото съществено ограничава като обхват третия принос в дисертацията.

Пето. Аналитичното съдържание в глава трета на разработката е малко като обем. Наличие на по-подробна съпоставка на регулаторните режими, свързани с криптовалути, къде те са най-удачни и къде най-лоши с оглед приложимостта на криптовалути в икономиката би била съществен приносен момент. Докторантката пропуска да оползотвори тази възможност, с което сама намалява научните достойнства на декларирания от нея четвърти принос на дисертационния труд.

Шесто. Заключение на разработката на практика не я завършва, а съдържа само авторови разсъждения по отношение на криптовалути. Част от тези разсъждения дори могат да бъдат използвани във въведението на дисертацията.

III. Преценка за автореферата и публикациите

Представеният автореферат има общ обем от 31 страници. При защитата на своя дисертационен труд докторант Мария Здравкова Янева представя списък от 13 публикации, от които 12 доклада. Всички те са по темата на дисертационния труд.

IV. Въпроси към докторанта при защитата на дисертационния труд

На база на съдържанието на дисертационния труд могат да бъдат отправени следните въпроси към докторант Мария Здравкова Янева:

Първо. Кое формира стойността на криптовалутите? Можем ли да говорим, че те имат стокова стойност, стойност като пари и изпълняват ли те основните функции на парите?

Второ. Какви рискове за криптовалутите като цяло крие казусът с образуването срещу криптовалутата Ripple производство от страна на Комисията по ценните книжа и борсите в САЩ? Какво ще се случи с тях и тяхната стойност, ако те например бъдат обявени за финансови инструменти и попаднат под строгия надзор на националните регулатори в областта на финансовите пазари и финансовите инструменти?

Трето. Една от основните виждания на почитателите на криптовалутите е, че те някога в бъдещето те ще заменят необезпечените пари. Считате ли, че правителствата и централните банки ще предадат някога контрола върху парите на частни небанкови или неправителствени организации, защото едно такова действие ще има не само големи икономически, но и много сериозни геополитически последствия за държавите, чиито валути се използват като резервни?

V. Обобщено заключение и оценка

Дисертационният труд на тема „Криптовалути – пазарни тенденции и регулаторни предизвикателства“ с автор докторант Мария Здравкова Янева представлява дисертационно изследване по актуален и интересен финансов проблем. Въпреки неговите недостатъци той покрива минималните изисквания на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и чл. 27, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Поради тази причина научното жури може да присъди на докторант Мария Здравкова Янева образователната и научна степен „доктор“!

20 януари 2021

гр. Свищов

Стопанска академия „Д. А. Ценов“

Доц. Александър Петров Ганчев, доктор по икономика